

A Pedagógusok Demokratikus Szakszervezetének PROGRAMJA

1. Alapelvek

A PDSZ-nek, mint nyitott szakmai szakszervezetnek legfontosabb célja a közszolgálat területén, ezen belül különösen az oktatásban, gyermekvédelemben, a közszolgálatban, közgyűjteményekben, közművelődésben dolgozók és a fenti ágazatokból kikerült nyugdíjasoknak és munkanélkülieknek, a közszolgálati pályára készülőknél kollektív és egyéni munkavállalói érdekvédelmének, szociális érdekeinek védelme és munkavállalói érdekképviselése fenntartó, illetve ágazat-semleges. Ennek érdekében minden olyan kérdéskörrel foglalkoznunk kell, amely közvetlenül vagy közvetve hatással van ezen ágazatok munkavállalóira. Kiemelt figyelmet fordítunk az oktatási és az ehhez kapcsolódó ágazati kormányzati, önkormányzati, munkajogi, foglalkoztatási, irányítási, és központi költségvetési kérdésekre.

A Pedagógusok Demokratikus Szakszervezete kizárólag a plurális szakszervezeti mozgalomban és plurális érdekegyeztetési rendszer működésében látja a szakszervezeti politika lényegét. Kiemelt feladatunk, hogy elérjük ennek stabilitását és hatékonyabbá tételét minden érdekegyeztetési szinten.

Kiemelt feladatunk, hogy fellépjünk az Alaptörvényben és egyéb jogszabályokban biztosított szakszervezeti és munkavállalói jogok bármilyen megsértése ellen.

Céljaink elérése érdekében élünk minden törvényes jogunkkal, erre biztatjuk tagjainkat és a többi munkavállalót. Tevékenységünkhöz nélkülözhetetlen állandó munkakapcsolat kialakítása, a kormánnyal, a különböző fenntartókkal, középírányító szervekkel, munkáltatókkal és munkaadói, szülői, diák-, szakmai és civil szervezetekkel, alapítványokkal, valamint más szakszervezetekkel.

2. Érdekvédelmi program

A PDSZ kiemelt feladatának tartja a munkavállalók önvédelmi képességének növelését, amelyhez elengedhetetlen a tudatos munkavállalói szemlélet kialakítása. E képességek jelentik a valódi garanciát arra, hogy a szakszervezetek képesek legyenek meggátolni minden olyan törekvést, amely a kirekesztésre, az erő alkalmazására a nem korrekt partneri viszony, valamint a korporatív jellegű érdekegyeztetés megteremtésére, vagy fenntartására irányulnak.

Kiállunk a munkahelyek és a bérek együttes védelméért. Ezek tudatos szembeállítását visszautasítjuk, szükség esetén azonban, a munkahelyek védelmét tekintjük elsődlegesnek. Törekszünk arra, hogy az ágazati és munkáltatói kollektív szerződés kötésére jogunk legyen. A béren kívüli egységes juttatásokról állapodjunk meg, továbbá a méltó munkakörülmények biztosításában is.

Visszautasítjuk azokat a nézeteket, melyek a hivatástudatra hivatkozva az önkizsákmányolásra készítetik, kényszerítik az egyes munkavállalókat.

A munkavállalók sztrájkjogának bármilyen korlátozását elutasítjuk, azzal szemben minden lehetséges eszközzel fellépünk. A sztrájk alapjog!

2.1. Az érdekvédelmi program szervezeti feltételei

A választott testületek kötelessége időről időre megvizsgálni a szervezeti demokrácia intézményeinek működőképességét, melyek a szakszervezeten belüli döntéshozatal demokratikus voltát hivatottak szolgálni. A PDSZ belső demokratizmusa nem köthető egyik vagy másik döntéshozatali technikához, mivel azok idővel formálissá válhatnak. A szakszervezeti jogok hatékony gyakorlásának legfőbb biztosítékát az jelenti, ha a tisztségviselők nem különülnek el a tagságtól, s nem fonódnak össze a munkáltatókkal, döntéshozókkal. A PDSZ tisztségviselője nem lehet munkáltató azon a szinten, ahol ő PDSZ tisztségviselő, és nem lehet politikai vagy közhatalmi feladatokat betölteni kívánó szervezet delegáltja, illetve támogatott képviselője sem önkormányzati, sem fenntartói, sem parlamenti szinten.

A PDSZ választott testületeinek kell kialakítania egy-egy konkrét kérdésben azt az álláspontot, mely érvényt szerez a napi érdekvédelmi munka követeléseinek, és hatékony érdekvédelmet biztosít a munkavállalóknak. A PDSZ kizárólag a munkavállalót képviseli a munkáltatóval szemben tanácsadásaival és jogi képviseletével egyaránt. A munkáltatói jogokat gyakorló munkavállalót is képviseljük, de kizárólag munkavállalói szerepében, saját munkáltatójával szemben.

Feladatunk, hogy az elfogadott programok és határozatok végrehajtása érdekében folytassunk tárgyalásokat a kormánnyal, az intézményfenntartókkal, a középírányító szervekkel, munkáltatókkal, a szakmai szervezetekkel, a diákok és szülők szervezeteivel, a politikai pártokkal, szakszervezeti konföderációkkal, és a nemzetközi szakszervezeti mozgalommal.

3. Az érdekegyeztetés szintjei, működésük alapelvei

Az elmúlt időszakban az országos szintű érdekegyeztetés fórumai megszűntek, formálissá váltak, miközben a közszolgáltatás jelentős ágazatai, így különösen a közoktatás meghatározó hányada állami fenntartásba került. Az intézményi autonómiát nagy mértékben csökkentve több ezer főt foglalkoztató munkáltatók, szakképzési centrumok és tankerületi központok jöttek létre, majd a szakképzés és köznevelés más-más irányítás és más jogi környezetbe került úgy, hogy a szakképzést ma már az aktuális hatalom nem tekinti a köznevelés-közoktatás részének. **Ilyen körülmények között az intézményű szintű érdekegyeztetés súlya minimálisra zsugorodott, míg a munkáltatói szintű érdekérvényesítést bénítja, hogy:**

- **egy:** a nagy munkáltatók nem mernek a központi irányító intézmények nélkül önálló döntést hozni;
- **kettő:** a szakszervezetek taglétszáma, szervezettsége pedig alacsony szintre került, a legtöbb esetben a kollektív szerződés kötéséhez szükséges 10 százalékot sem éri el, sőt a pedagógusok új életpályájáról szóló törvény az érdekegyeztetés megmaradt folyamatából is kirekeszti az ilyen szakszervezeteket.

Ebben a helyzetben az alábbi célokat fogalmazzuk meg:

- a) Vissza kell adni az országos szintű érdekegyeztetés korábbi működési kereteit, valódi súlyát.
- b) Minden országos szintű tárgyalásnak a felek megállapodási igényén és akaratán kell alapulnia. Nem fogadjuk el a tárgyalóasztal melletti diktátumokat.
- c) Minden tárgyaló partnerünknek rendelkeznie kell a megállapodáshoz szükséges felhatalmazással.
- d) A közoktatás egészét közös irányítás alá kell vonni egy önálló oktatási minisztérium keretében.
- e) Minden munkáltatónál törekedni kell a 10%-os szervezettségi szint elérésére, hogy alanyi jogon vehessünk részt az érdekegyeztetés folyamatában, kollektív szerződéseket lehessen kötni, melyeket – ha már hatályossá váltak – rendszeresen aktualizálni kell. Ki kell iktatni belőlük a szakszervezetek közötti szembenállás kiprovokálására alkalmas rendelkezéseket.
- f) Tiltakozunk a közalkalmazotti státusz felszámolása ellen, a közszféra egészére vonatkozó kedvező és általános munkajogi szabályozó rendszer újbóli kialakítását szükségesnek látjuk.
- g) Az elmúlt évek tapasztalatai alapján elsődleges feladataink közé tartozik a béremeléssel kapcsolatos ígéret betartatása, minél több garanciális elem alkalmazása.
- h) Törekedni kell a pedagógus életpályamodell bevezetése következtében fennálló kettős mérce megszüntetésére, azaz a nem pedagógus dolgozók megbecsülését minden tekintetben helyre kell állítani.

- i) A közalkalmazottak, a pedagógusok új jogállási törvény hatálya alá tartozók, illetve munkaviszonyban és polgári jogviszonyban levők helyzetéről szóló érdekegyeztetéseken, és más ágazati szintű egyeztetéseken fenntartó semlegesen képviseljük az egyes ágazatokban dolgozók érdekeit.
- j) Az oktatás mentén a valódi, alulról szerveződő szakmai és társadalmi támogatást élvező szervezetek, mozgalmak megújulása, gyarapodása a PDSZ és a közoktatás egészének érdeke, mely az utóbbi években egyértelműen megindult. Ezekkel a szervezetekkel együttműködve, a közoktatás területét érintő kormányzati, önkormányzati, szülői, diák, szakmai, nemzetiségi és egyéb intézményfenntartói és szakszervezeti kezdeményezéseket egymással egyeztetve kívánjuk érvényesíteni oktatáspolitikai céljainkat.
- k) A PDSZ elutasítja minden olyan szereplő megjelenését, működését az érdekegyeztetés folyamatában, amely felülről, a mindenkori hatalom akaratából jön létre.
- l) Tevékenysége során a PDSZ külön figyelmet fordít a szakképzésre és a felnőttképzésre is. Ennek érdekében kapcsolatokat épít ki, és tart fenn a szakképzés irányítását végző kormányzati szervekkel, szakképzési centrumokkal, gazdasági kamarákkal, képviselve a szakképzésben dolgozók szakmai, ágazati érdekeit.

4. Az érdekvédelemhez szükséges szervezetpolitikai tevékenység

Szakszervezetünk, mint munkavállalói és szakmai érdekvédelmi társadalmi szervezet alapvetően politizáló szervezet, a politika szó eredeti értelmében a polisz érdekében munkálkodó közösség. Leszögezzük azonban, hogy ez a tevékenység nem párt, hanem kizárólag szakpolitikai és társadalompolitikai alapon és célokért folyik. Együttműködik minden, a korrekt partneri kapcsolatnak és a fent említett koncepciónak megfelelő szervezettel. Az ágazati, szakmai szervezetekkel, szülői és diákszervezetekkel kiépítendő munkakapcsolatot szükségesnek tartjuk. Érdekvédelmi munkánk során figyelembe kell vennünk a civil társadalom, és a munkánkkal kapcsolatba kerülő állampolgárok érdekeit is. A gyermeki jogok megsértése ellen a PDSZ szervezetei minden esetben fellépnek.

A munkáltatókkal kapcsolatos viszonyunkat két alapvető szempont határozza meg:

- szakszervezetünk munkáltatóktól való függetlensége;
- az ágazati érdekek közös képviseletének lehetősége.

Célunk a korrekt és kiszámítható együttműködés s az, hogy minden területen létrejöjjenek, és működjenek a folyamatos egyeztetés fórumai.

Feladatunknak tartjuk azt, hogy a szakszervezetek és a munkáltatói érdekképviseletek együtt is, szervezett formában lépjenek fel a jogszabályba foglalt munkavállalói jogok megsértésének megakadályozása érdekében.

Az érdekképviseleti munka során következetesen érvényesítjük azt az alapelvet, hogy a PDSZ pártsemleges, vezetői nem kötelezhetik el magukat pártpolitikai szervezetek irányába. Szakszervezetünk feladatának tekinti a politikai pártokkal való kiegyensúlyozott kapcsolatok kialakítását és fenntartását. Nem támogatunk egyetlen pártot sem, ám egy-egy konkrét, oktatáspolitikai, és más közsférát érintő szakpolitikai érdekvédelmi kérdésben támogatunk minden álláspontot, mely tagjaink érdekeivel és oktatáspolitikai célkitűzéseinkkel összhangban van.

A PDSZ képviselője illetékes testületi döntése alapján minden olyan pártok által rendezett, meghirdetett nyilvános rendezvényen és eseményen képviseltetheti magát, amelynek központi témája az oktatás. Ez alól kivételt képeznek a szélsőséges nézeteket valló politikai pártok, szervezetek, mozgalmak.

Célunk, hogy minimalizáljuk a szakszervezetek közötti konfliktusokat. A szakszervezeti pluralizmust a jogállamiság egyik alapértékének tartjuk, ezért fellépünk a szakszervezeti jogok egyoldalú, más munkavállalói érdekképviseleteket kirekesztő érvényesítése ellen. A kialakult fenntartói és működtetői rendszerben a szakszervezeti reprezentativitás értelmezhetetlenné vált. Ennek további fenntartása a szakszervezeti jogosítványok csorbulásához, szélsőséges esetben elvesztéséhez vezethet. Jogaink hatékonyabb képviselete érdekében ágazati szinten a szakszervezetek közötti előzetes egyeztetés intézményesítésére törekszünk.

A PDSZ fontosnak tartja a szakszervezeti konföderációk létét, de csak abban az esetben kíván újból valamely szövetséghez tartozni, ha azok valóban betöltik a különféle munkavállalói rétegek, ágazatok egymást erősítő összefogásának szerepét, továbbá aktívan és gyorsan lépnek fel a munkavállalók bármely körét hátrányosan érintő helyzetben.

A PDSZ nem zárkózik el egyetlen szakszervezettel vagy konföderációval való együttműködéstől sem, amennyiben az a kölcsönösségen és aktívizmuson alapul.

Szükségesnek ítéljük a közalkalmazotti és üzemi tanácsok működésének kormányzati szintű felülvizsgálatát, különös tekintettel arra, hogy a Púétv. egy tollvonással kivezette ezt az intézményt a közoktatásból.

Követeljük a Nemzeti Pedagógus Kar kötelező tagságon alapuló köztestületi jellegének megszüntetését, mert létrejötté óta nem rendelkezik a pedagógus társadalom többségének támogatásával, legitimációja nem a munkavállalóktól, hanem a hatalomtól ered, s mert korlátozza a szakszervezetek érdekképviseleti, érdekvédelmi lehetőségeinek érvényesülését.

Célunk, hogy a szakszervezeti tag szakszervezeti képzésen, valamint a választott tisztségviselők szakszervezeti testületi üléseken való részvételének törvényben garantált jogát fizetett távollét, pedagógus estén a tanítási időkeret csökkentése mellett gyakorolhassa.

Célunk a szakszervezeti tisztségviselők tevékenységének, a jog garanciáival történő megerősítése, különösen a tisztségviselő védelme, feladatai ellátásához szükséges fizetett munkaidő-kedvezmény biztosítása.

5. Finanszírozás, költségvetés

A PDSZ az állami fenntartás jelenlegi szintjét és arányát a közoktatásban károsnak tartja. Ebből következik, hogy – korrekt feladatfinanszírozási rendszer keretei között – szükségesnek látjuk az önkormányzatok fenntartói szerepének önkéntesség elvén alapuló növelését.

Elutasítjuk a különböző fenntartók finanszírozásában megjelenő bármilyen aránytalan különbségtételt, minden költségvetési és egyéb olyan forrásból, amelynek elosztásában az államnak szerepe van.

Szakszervezetünk továbbra is növelni kívánja a teherelosztásban az állami költségvetés további centralizációs feltételeket nem támasztó kötelezettségvállalását és az intézményfenntartók pénzügyi felelősségét. A tényleges költségeket figyelembe vevő központi költségvetési elemek szakmai alapon történő további differenciálását és folyamatos növelését tartjuk szükségesnek. A minőségi fejlesztés érdekében szükségesnek tartjuk az alapfeladatok körének bővítését, a csoportos és egyéni foglalkozások forrásainak további növelését. Elutasítunk minden olyan finanszírozási rendszert, mely a korábban térítésmentes közszolgáltatások alapfeladatainak finanszírozásában a szülők és a diákok, illetve egyéb érdekelték közvetlen befizetésével számol.

Elengedhetetlennek tartjuk, hogy az intézmények fenntartásában és működtetésében az erre vállalkozó korábbi fenntartók – egy minden fenntartóra és működtetőre érvényes – normatív kötelezettség vállalás keretében saját pénzeszközeikkel továbbra is részt vegyenek.

A finanszírozási rendszernek biztosítania kell a súlyosan hátrányos, szélsőséges demográfiai és szociokulturális helyzetű intézmények gondjainak megoldását. Ezen települések és fenntartók oktatási intézményei kiemelt védelmet és segítséget igényelnek.

A finanszírozási rendszernek garantálnia kell az intézmény alapfeladatát végző, azt közvetlenül segítő alkalmazottak szükséges és elégséges munkakörét, létszámát, az illetményük és azok járulékainak fedezetét, és biztosítaniuk kell az intézmény működtetéséhez szükséges többi munkatárs intézményi foglalkoztatását is. Garantálni kell a meglévő intézményhálózat megtartását és a szakpolitikai célok eléréséhez szükséges mennyiségi és minőségi bővítését.

Annak érdekében, hogy az ország fejlesztési stratégiájában az oktatás kellő súllyal szerepeljen, a PDSZ elvárja tájékoztatási és véleményezési jogának biztosítását. Az ennek korlátozására irányuló törekvéseket elutasítjuk!

El kell érünk, hogy a fenntartók, a tankerületi központok és a szakképzési centrumok az intézmények saját bevételeit ne vonják el. Javasoljuk a TAO mintájára a szakképzési hozzájárulás visszavezetését, melyet kizárólag az oktatási intézmények használhassanak fel. A közoktatási intézmények váljanak önálló költségvetési szervvé, mely az intézményi autonómia fontos eleme. A költségvetések legyenek nyilvánosak.

Szakszervezetünk ragaszkodik ahhoz, hogy az államháztartás átalakítása során a szakértői és politikai vitában az oktatásügy munkavállalói érdemben részt vehessenek. Az ún. nagy elosztó rendszerek átalakítását követően elfogadhatatlan az egészségügy, a társadalombiztosítás és az oktatásügy finanszírozásának folyamatos csökkenése, a közszolgálati feladatok – különösen a közoktatás eredményességének – permanens, minden eddiginél jelentősebb romlása, színvonalcsökkenése.

6. Bérek, munkakörülmények

Mivel az elmúlt időszakban a közalkalmazotti jogviszonyt és bértáblát kivezették az oktatás egészéből, a legutóbbi életpályamodell megbukott, és sem a szakképzésről szóló törvény eddigi gyakorlatából, sem a pedagógusok új életpályájáról szóló törvény szövegéből nem következik az oktatásban dolgozók bérezésének megnyugtató rendezése, **a PDSZ a bérekkel kapcsolatban az alábbi alelveket fogalmazza meg:**

- a) Az oktatásban dolgozók bérének rövidtávon és minimális mértékben el kell érnie az EU tagállamok hasonló végzettségű munkavállalói körének bérátlagát.
- b) A bérek reálértékét megőrző automatizmus kidolgozására van szükség, ami természetesen nem zárja ki az ettől eltérő növekedést.
- c) Figyelembe kell venni, hogy az oktatásban a versenyszféra szemlélete, módszerei egy az egyben nem adaptálhatók, ezért az ágazatban a béralku rendszerét nem, vagy csak korlátozottan látjuk alkalmazhatónak.
- d) A fenti pontból következik, hogy a közsférában, így az oktatásban elengedhetetlen egy olyan törvényekkel garantált bérnövekedést tartalmazó illetmény-előmeneteli rendszer alkalmazása, amely elsősorban a foglalkoztatás mérhető elemeire alapozva állapítja meg az egyes fizetési fokozatokat és kategóriákat.

Ilyenek pl.:

- az oktatásban, közsférában munkavállalóként eltöltött idő;
 - a végzettség;
 - a tanított, oktatott szakok száma;
 - a munkavégzéshez szükséges egyéb végzettségek;
 - a képzések, továbbképzések sikeres teljesítése;
 - a munkakörhöz kapcsolódó kitüntetések, elismerések;
 - a hátrányos helyzetű intézményekben való nevelés-oktatás stb.
- e) További jelentős, a minőségi munkát elismerő, akár kétszámjegyű béreltérítésnek, csak akkor látjuk létjogosultságát, ha a fenti pontok elvárásai már teljesültek, ezzel együtt elutasítjuk a közmegegyezést nélkülöző, ellenőrizhető normatív elemek nélküli teljesítménybérezést.
 - f) A többletmunka pontos nyilvántartását és kifizetését elengedhetetlennek tartjuk.
 - g) A PDSZ szorgalmazza a béren kívüli juttatások rendszerének helyre állítását, a meglévő pótlékok rendszerének bővítését, ezeknek jogszabályokban vagy az Ágazati Kollektív Szerződésben való rögzítését, ugyanakkor elfogadhatatlannak tartunk minden olyan intézkedést, amely a pótlékok rendszerének szándékolt félreértelmezésével kerüli el az alapbérek emelését.
 - h) Szükségesnek tartjuk a pedagógus igazolványhoz kötött juttatások bővítését, a közsférában dolgozók általános utazási kedvezményének visszaállítását.

- i) A nevelő-oktatómunkát közvetlenül segítő, a technikai és az adminisztratív dolgozók érdekeinek védelmére a PDSZ valamennyi szervezeti szintjén külön figyelmet kell fordítani, mert a rájuk vonatkozó szabályozások a bérek szempontjából jellemzően méltatlan helyzetbe hozzák az ezen a területen dolgozókat.
- j) Az illetményrendszer működéséhez szükséges összegeket fenntartótól függetlenül a mindenkori központi költségvetésnek kell biztosítani.
- k) A PDSZ törekedjen a bérek értékének megtartása mellett az egyéb juttatások és a költségtérítések reálértékének megőrzésére, az inflációkövetésre!

6.1. A PDSZ az ágazat munkakörülményivel kapcsolatban az alábbiakra hívja fel a figyelmet:

- a) Követeljük a pedagógusok munkaterheinek radikális csökkentését, a tanítással-neveléssel lekötött mozgó munkaidő helyett a kötelező óraszám visszaállítását legalább a közoktatási törvény szerinti mértékre.
- b) Követeljük a többletmunka pontos nyilvántartását, kifizetését.
- c) A munkavégzéshez szükséges eszközök biztosítását.
- d) A közszféra intézményeire vonatkozó építésügyi és egészségügyi normák korrekt, életszerű jogi szabályozását, a szabályok betartását az uniós normákhoz való igazodását.
- e) Szorgalmazzuk a munkaügyi felügyelőségek hatékonyságának fejlesztését, az ez irányú költségvetési kiadások növelését. Szakszervezetünk feladatának tekinti, hogy a munkavédelemről szóló törvény rendelkezésének minden intézményben érvényt szerezzen.
- f) A PDSZ elvárja a munkáltatóktól az egészséges és biztonságos munkavégzés feltételeinek megteremtését, a szükséges munkavédelmi, egészségvédelmi védőfelszerelések teljeskörű biztosítását.
- g) Legyen a kötelező létszámokkal biztosított munkakörök között a fejlesztőpedagógus – integráló intézmények esetén gyógypedagógus is –, a családgondozó és a gyermekvédelmi felelős! Ezzel nemcsak az érintett gyermekek, tanulók érdekeit védjük, hanem a pedagógusok munkaterhelését is csökkentjük.

7. Munkaerőhiány, munkanélküliség

Az elmúlt években mind inkább egyértelművé vált, hogy a korábban általánosan, jelenleg inkább lokálisan létező munkanélküliség nyomasztó problémája mellett egyre aggasztóbb a munkaerőhiány jelensége. Szakszervezetünk elutasít minden olyan kormányzati, fenntartói szándékot, amely a jelentkező kapacitáshiányt adminisztratív eszközökkel, a rendszerben lévők kizsákmányolásával kezeli, s a PDSZ szerint minden olyan eddigi intézkedést, amely erre mutat, vissza kell vonni.

Mivel a pedagógushiány egyre nagyobb méreteket ölt, továbbra is minden fórumot, és nyomásgyakorló eszközt fel kell használnunk annak érdekében, hogy erre felhívjuk a magyar társadalom és a mindenkori kormányzat figyelmét, követelve egy versenyképes és hosszútávon fenntartható előmeneteli- és illetményrendszer kiépítését, működtetését.

Az érdekvédelmi harc szempontjából ugyanakkor a szakszervezetek és a tagság elemi érdeke, hogy a munkaerőhiányból fakadó dolgozói pozíciók javulásának lehetőségével bátran éljen, elutasítva a hivatástudatra építő ellenkező tendenciákat.

Szakszervezetünknek számolni kell azzal is, ha ismételten jelentkezne a tömeges munkanélküliség veszélye. Éppen ezért a PDSZ lehetőségeihez mérten feladatának tekinti az állástalanná vált tagok érdekeinek képviselését is. Elutasítjuk azt a fiskális szemléletet, mely a költségvetés hiányát létszámcsökkentéssel kívánja megoldani.

A PDSZ kiemelten fontosnak tartja a továbbképzési rendszerek átgondolását és új alapokra helyezését, valamint olyan támogatási alap létrehozását, amely biztosítja a munkavállalók mobilitását. Ki kell kényszerítenünk a hosszú távú tervezést annak érdekében is, hogy mindazok, akik munkanélkülivé válhatnak, időben értesüljenek erről, s még munkavállalóként hozzáférhessenek olyan képzési rendszerekhez, amely lehetővé teszi számukra a munkanélküliség elkerülését. További lehetőségnek tartjuk a pedagógusok bevonását a felnőtt-, ezen belül a munkanélküliek képzésébe.

A PDSZ fenntartói, munkáltatói szintű választott testületei folyamatosan figyelemmel kísérik a fenntartóknak és munkáltatóknak az egyes intézményekre vonatkozó elképzeléseit, koncepcióit. Az intézmények megszüntetésére, csoportok összevonására vonatkozó javaslatokra felhívják az adott területen dolgozó munkavállalók figyelmét. Minden esetben érvényt szereznek a foglalkoztatási törvény előírásainak.

8. A fenntartók, a nagy munkáltatók és a PDSZ helyi szervezetei

Az a tény, hogy az intézmények túlnyomó többségében a tulajdonosi funkciókat az állam, kisebb részben pedig az önkormányzatok és egyéb szervezetek, jelenítik meg, új helyzetet teremtett a fenntartók, munkáltatók és a szakszervezetek közötti kapcsolatokban. **Központi kérdésnek tartjuk a fenti folyamat miatt kialakult nagy munkáltatóknál, (tankerületi központok, szakképzési centrumok), és az önkormányzatok szintjén létrejövő PDSZ csoportok gyarapításán, működtetésén túl az önkormányzati és munkáltatói szintű helyi szervezetek megalakulását.**

Elengedhetetlennek tartjuk az intézményfenntartást és finanszírozást szabályozó törvények olyan irányú módosítását, amely elsőbbséget biztosít az alapfeladatok ellátásának. Ezzel összefüggésben megkerülhetetlennek tartjuk a szakmai-ágazati és különösen a munkajogi törvények módosítását, kezelve így a munkáltatói jogok gyakorlása során nap, mint

nap felmerülő problémákat. Törvényi szintű szankcionálást tartunk szükségesnek a jogszerűtlen intézkedésekkel szemben, és ennek érdekében szorgalmazzuk a közigazgatási jogorvoslat rendjének ismételt újragondolását és felgyorsítását.

Célunk, hogy érvényt szerezzünk az ágazatra vonatkozó törvények egyeztetési kötelezettséget tartalmazó paragrafusainak, és ismét létrejöjjenek az érdekegyeztetés megfelelő szervezetei. El kívánjuk érni, a szakmailag is megalapozott hosszú távú tervezés kialakítását, így biztosítva az intézmények kiegyensúlyozott működését. Továbbra is kezdeményezzük a különféle fenntartói, középírányítói, munkáltatói és alágazati szintű érdekegyeztető tanácsok létrejöttét, támogatjuk a meglévők működését. Ragaszkodunk a minden résztvevőt egyaránt megillető jogokhoz.

A PDSZ képviselőinek el kell érniük, hogy a fenntartói és munkáltatói oldal egyértelműen határozza meg a fenntartót, munkáltatót képviselő személyek kompetenciáját, helyzetét a döntéshozatalban. Az érdemi tárgyalások érdekében s a lehetséges kompromisszumok kialakításának feltételeként ragaszkodnunk kell a megállapodásra felhatalmazott tárgyalópartnerek kijelöléséhez.

A fenntartói és munkáltatói szintű érdekegyeztetés speciális kérdése az intézményvezetők részvétele a folyamatban. A létrejövő testületekben az adott kérdések tárgyalásakor biztosítsanak lehetőséget az intézményvezetőkkel való egyeztetésre.

Az igazgatókat a munkáltatói oldal részének tekintjük. Az érdekeikben mutatkozó különbségeket, sérelmeket az oldal belső problémáinak tartjuk, ugyanakkor törekedni kell arra, hogy az egyes intézményben dolgozók érdekeit, amennyiben lehetséges, közösen képviseljük.

Az adott területen működő PDSZ-csoportok megállapodása és vonatkozó törvények (Mt.; Púétv.) megfelelő pontjai alapján biztosítani kell a megválasztott szakszervezeti képviselők munkaidő-kedvezményét oly módon, hogy az intézményi szinten biztosított kedvezmények az önkormányzatok, szakképzési centrumok, tankerületek és egyéb munkáltatók esetében összevonhatók legyenek.

A PDSZ fenntartói szintű szervezeteinek feladata tisztázni, hogy az adott fenntartó miként tervezi az egyes alágazati kiadások fedezetének biztosítását, s azt, hogy miként teszi azt átláthatóvá az érintettek számára. A PDSZ szervezetei folytatják azokat a tárgyalásokat, amelyek a különféle foglalkoztatási és szakmai törvények, a fenntartói és munkáltatói szintű megállapodások és a kollektív szerződés alapján alakítják ki az intézmények gazdálkodási kereteit.

Az intézményvezetők megbízásának kérdése szakszervezetünk valamennyi csoportját érinti. Az iskolák, óvodák és más közszolgáltatást biztosító intézmények önfejlesztő képességének egyik legfontosabb feltétele a megfelelő vezető kiválasztása. Az intézményvezetők pozitív szelekciója csak megfelelő feltételrendszer kialakítását követően várható.

Az intézményvezető kiválasztásában és megbízásában meghatározó szerepet kell kapnia az intézmény nevelőtestületének, illetve dolgozói testületeknek. Ennek érdekében a PDSZ helyi szervezetei olyan megállapodás megkötését kezdeményezik a fenntartókkal, mely szerint nem javasolnak kinevezésre, illetve megbízásra olyan pályázót, akinek pályázatát az adott dolgozói testület elutasította.

A már kinevezett intézményvezetővel szemben kezdeményezett bizalmatlansági indítvány intézményét e megállapodás részeként pontosítani kell.

A PDSZ-nek továbbra is törekednie kell arra, hogy szemben az utóbbi időszak tendenciáival, az intézmények s velük együtt az intézményvezetők visszakapják korábbi autonómiájukat, hiszen enélkül az intézményvezetők pusztán végrehajtói a távoli és az intézményi működést csak részben ismerő, munkáltatónak, fenntartónak.

Az önkormányzati szövetségek segítségével keressük a helyi önkormányzatokkal a megállapodási lehetőségeket.

9. Szervezetépítés

Folyamatos feladatunk az ország egészét behálózó tankerületi központok és szakképzési centrumok, felsőoktatási intézmények, egyházi- és magánintézmények rendszerét lefedő szakszervezeti hálózat kiépítése, fejlesztése, fenntartása. Ehhez elengedhetetlenül szükséges, hogy megalakuljanak a nagyobb munkáltatóknál (centrum, tankerület) működő helyi szervezetek.

Az egyes területeket ellátó központok, az Országos Választmány támogatásával, de a helyi tagság döntése alapján jönnek létre, és kizárólag az őket létrehozó csoportoknak, szervezeteknek vannak alárendelve. Egy-egy önálló iroda, ellátási hely létesítésénél figyelembe kell venni az önálló és szakszerű gazdálkodás megkövetelése, mellett a működőképességet biztosító dolgozók számát, és az Alapszabályban előírt minimális szolgáltatási feladatok teljesítésének garanciáit. Az irodák, ellátási helyek költséghatékony működésének érdekében törekedni kell az online megoldások széleskörű használatára.

Ahhoz, hogy érdekeinket sikeresen tudjuk képviselni, minél nagyobb taglétszámú, jól szervezett csoportokra van szükségünk. Az intézmények keretein túllépő működésünk alapfeltétele a nagyobb munkáltatói és fenntartói szintű helyi képviseletek létrehozása.

Továbbra is kiemelt feladatunknak tekintjük a „tagtoborzást”. A PDSZ számára alapvető stratégiai feladat a taglétszám növelése, az ezt elősegítő módszerek kidolgozása, s e módszerek folyamatos megújítása, továbbadása. Ennek alapján a korszerű informatikai eszközök segítségével erősíteni kell a PDSZ hálózatépítési törekvéseit, támogatni kell a különféle kampányok indítását, megszervezését.

Speciális problémáik miatt külön programot kell kidolgozni a főiskolai, egyetemi hallgatók és az egyházi- vagy magánintézményekben dolgozók megnyerésére. Figyelmet kell fordítani a már létező csoportokra, és segíteni kell az esetleges működési problémák leküzdését.

A különféle fenntartók között mind inkább felaprózódó közoktatási rendszer indokolttá teszi a területi, fenntartói alapon való szerveződés mellett a közoktatáson belüli azonos foglalkozási körben dolgozók összefogását, ezért erősíteni kívánjuk a különféle részérdekeket megjelenítő szekciók jelentőségét.

10. Képzés

A PDSZ képviselők felkészítésében a hazai szakértők, kutatók mellett támaszkodni kívánunk a nagy tapasztalatokkal rendelkező külföldi szakszervezetek szakértőinek munkájára. Képzéseinkbe bevonunk szociológusokat, politológusokat, oktatásügyi szakértőket, EU-s szakértőket, jogászokat. Célunk egy akkreditált képzési rendszer kialakítása és működtetése.

A különféle képzések szervezésében, megtartásában egyre nagyobb szerepet kell kapnia az idő és költségkímélő online rendezvényeknek, és a saját tulajdonú és bérelt ingatlanjaink kihasználásának.

11. Jogvédelem

Tagjaink egyéni és csoportos jogvédelmének és képviseletének ellátására, a szakszervezeti jogok érvényesítése érdekében jogi tanácsadó és képviseleti szolgálatot hoztunk létre. Valamennyi regionális, területi PDSZ irodának, ellátási helynek feladata részt venni e szolgáltatás minél inkább egységesen, magas színvonalú megszervezésében. Szakszervezetünk tagjai számára az Alapszabály rendelkezései szerint e szolgáltatás ingyenes.

A jogvédelem alapvető eszköze a szakszerű és gyors tájékoztatás. A munkajogi és érdekvédelmi konfliktusok kialakulásának megelőzését kell elérnünk. Ezt szolgálja többek között a PDSZ belső információs rendszere, honlapunk, a *Ne dolgozz ingyen!* – oldal, közösségi felületeink, a különféle hírleveleink, kiadványaink, valamint szakszervezetünk képzési programjai is.

A személyes találkozón alapuló jogi szolgáltatások mellett törekedni kell az online módon működő rendszer kiépítésére.

A PDSZ kiemelt figyelmet fordít a munkahelyi szakszervezeti tagok és szakszervezeti tisztségviselők védelmére.

A választott testületek tagjai, akik a munkáltatói szervezetekkel, és a Kormány képviselőivel tárgyalnak, azok álláspontjáról, valamint a partnerek által tervezett lépésekről rendszeresen tájékoztatják a szakszervezet tagjait.

12. Oktatáspolitikai irányelvek, követelések

A PDSZ fontosnak tartja, hogy programjában rögzítse azokat az irányelveket, amelyek mentén megfogalmazhatók konkrét követeléseink. Ilyen alapvetésnek tarjuk a következőket:

- egyeztetési kötelezettség az oktatás szereplői között;
- a szakmai szempontok elsődlegessége, szakmai megalapozottság;
- az oktatási kérdések társadalmasítása;
- esélyegyenlőség;
- tanszabadság;
- a minőségi munka feltételeinek biztosítása.

A fentiekkel összhangban az alábbi konkrét pontok megvalósulásáért küzd szakszervezetünk:

- a) Az iskolaszervezet kérdésében fontosnak tartjuk a jelenlegi iskolaszervezeti modell szakmai alapon történő újra gondolását.
- b) A tankötelezettség szabályozásának olyannak kell lennie, amely garanciát nyújt az iskolarendszertől történő korai kimaradás ellen, s a lehetőségekhez mérten megakadályozza a végzettség nélküli iskola elhagyást.
- c) Az igazgatás rendszerében a hatósági és szolgáltatói feladatok garantált szétválasztását követeljük, mivel a tanügyigazgatás kérdéseiben a mai napig nem jött létre sem szakpolitikai konszenzus, sem stabil intézményi háttér.
- d) A szakmai ellenőrzés és mérés rendjében semmilyen formában nem támogatjuk szakfelügyeleti rendszer megjelenését. A külső értékelés helyett a belső értékelési folyamatokra kell helyezni a hangsúlyt oly módon, hogy bevonhatók legyenek a demokratikus, és transzparens kiválasztással „helyzetbe kerülő” szakmai szervezetek.
- e) A mérési, értékelési rendszerek átdolgozása elengedhetetlen feltétele az intézményi ellenőrzés rendszerének szakmai alapokon nyugvó kiépítéséhez és eredményes működtetéséhez. Az egyéni és intézményi értékelésnél nélkülözhetetlennek tartjuk a hozzáadott pedagógiai érték meghatározását is.
- f) Fejleszteni kell a pedagógus továbbképzés nyílt, az előző pontban leírtakkal összhangban lévő, akkreditált rendszerét. A jogszabályban előírt, kötelező továbbképzések ingyenessége mellett biztosítani kell a továbbképzésben részt vevők fizetett tanulmányi szabadságát is.
- g) Szükségesnek tartjuk az iskolafenntartók szakmai és törvényességi ellenőrző eszközeinek fejlesztését.
- h) A szabad tankönyvválasztás visszaállítása elkerülhetetlen. Az állam által finanszírozott tankönyveket az arra valóban rászorulóknak biztosítsák. A pedagógusok tankönyv-választási jogát vissza kell adni!
- i) A tartalmi szabályozás kérdésében alapvető célunk, hogy a központilag és a helyben szabályozandó részek aránya megfelelő mértékűvé váljon, és az e körül folyó vita nyugvópontra jusson. Ez összefügg az intézményi autonómia növelésének szükségességével is.
- j) Véget kell vetni annak a gyakorlatnak, amely a tartalmi, illetve finanszírozási és szakmai szabályozáson keresztül kényszerít ki létszámleépítést.
- k) Biztosítani kell a pedagógusok és az oktatási intézmények szakmai, valamint gazdálkodási és munkaerő gazdálkodási autonómiáját. Ezek megléte nélkül nincs hatékony intézményi szintű érdekvédelem.
- l) A csökkenő gyermeklétszámmal kialakult helyzetet a közoktatás minőségének javítására, az esélyegyenlőség fejlesztésére kell fordítani, ami a pedagógusok oktatási

rendszerben tartásával valósítható meg. Elfogadhatatlan, hogy a gyereklétszám csökkenése, mint hamis indok szerepeljen a közoktatás dolgozóinak létszámcsökkentése melletti érvként.

- m) Az integrált oktatás tekintetében a megfelelő körülmények biztosításának hiányában elfogadhatatlannak, esetenként ártalmasnak tartjuk a direkt és indirekt erőszakos integráció kényszerét.
- n) Az osztály- és csoportlétszámok kialakításánál tekintettel kell lenni a jogszabályi és szervezési szempontok mellett az adott intézmény szociokulturális környezetére, a diákok képesség- rész-képesség zavaraira egyaránt. A csoportlétszámok kialakítása ennek figyelembevételével kerüljön megállapításra, ahogyan a tevékenység finanszírozása is.
- o) A finanszírozási rendszernek garantálnia kell az intézmény alapfeladatát végző, az őket közvetlenül segítő alkalmazottak szükséges és elégséges munkakörét, létszámát, illetményük és azok járulékainak fedezetét, valamint segítenie kell az intézmény működtetéséhez szükséges többi munkatárs intézményi foglalkoztatását.
- p) A finanszírozási rendszernek garantálnia kell a meglévő intézményhálózat fenntartását és a szakpolitikai célok eléréséhez szükséges mennyiségi és minőségi bővítését. Biztosítani kell a rendszerszintű transzparenciát, és tervezhetőséget. El kell érniük, hogy a fenntartók az intézmények saját bevételeit ne vonják el, azok felett az intézmények önállóan rendelkezhessenek.
- q) A pedagógusok kötelező óraszámát, egyéb tevékenységre vonatkozó munkaidejét, munkafeladatait és munkaszervezését úgy kell meghatározni, hogy a feladatellátás minősége javuljon, és az ahhoz szükséges idő ne terjeszkedjen túl a heti 40 órán.
- r) Követeljük az osztályfőnöki, kollégiumi, tanulócsoporthoz vezetői, vagy munkaközösség-vezetéssel összefüggő feladatok, és a tanulók nevelési-oktatási intézményen belüli önszerveződésének segítségével összefüggő tevékenység után járó munkaidő-beszámítás valódi érvényesítését!
- s) Elutasítjuk a közszolgálatban dolgozók azon minősítési rendszereit, amelyek a munkaviszony automatikus megszűnését eredményezhetik.
- t) Elutasítjuk a képzés nélküli munkaerő alkalmazását a pedagógus munkakörben.
- u) A gyermekotthonok, valamint a lakásotthonok kerüljenek be a köznevelési intézmények közé. Különösen itt, de a közoktatási intézmények esetében is szükségesnek tartjuk jelzőrendszerek kiépítését, kötelező egyeztetést gyámügyi és gyermekvédelmi eljárásokban. Kezdeményezzük a nevelőszülők kötelező képzését.
- v) Mivel az utóbbi évtizedekben a társadalom egészében, így a közoktatás területén is jelentősen növekedett az agresszió, a PDSZ kötelességének tartja, hogy fellépjen az oktatás minden résztvevője, különösen az oktatásban dolgozók biztonsága és emberi méltóságának védelme érdekében.

- w) Követeljük, hogy a törvényekből kerüljenek ki azok a rendelkezések, amelyek alapján külső személyek, NGO-k, szakmai szervezetek nem tarthatnak foglalkozásokat az intézményekben, és követeljük a homofób törvény visszavonását.

13. A közszolgáltatokról

Az állam (kölségvetés) általános ellátási felelősséggel tartozik a színvonalas közszolgáltatások biztosításáért. A közszolgáltatásoknak meg kell felelni az EU-ban alkalmazott általános követelményeknek, s a legszigorúbb biztonsági és megbízhatósági követelményeknek.

Elutasítjuk az utóbbi időszak azon kormányzati törekvéseit, melynek során a közszolgáltatásban dolgozók munkajogi helyzetét a „szalámi taktika” módszereire emlékeztetve, a jogelvonás eszközével élve folyamatosan rontotta. Célunk, hogy Magyarországon ismét kiépülhessen egy a rendszerváltás időszakában létrejött egységes közszolgálati rendszer.

Közszolgálati bérek

A PDSZ nyomatékosan követeli a közszférában dolgozók bérhelyzetének javítását. A közszféra bérei nem szakadhatnak el a versenyszféra béreitől, különösen olyankor, amikor a jogállásváltozásból eredő jogelvonás következtében a dolgozók munkajogi helyzete is radikálisan romlott, és ez a folyamat még tart, amit egészében elfogadhatatlannak tartunk. (Ez többek közt a foglalkoztatottak önkiszákmányolásához is vezet.) A béreknek a gazdasági növekedéshez és a közszolgálat társadalmi fontosságához kell igazodnia. A foglalkoztatási biztonságot meg kell őrizni, a béren kívüli juttatások rendszerét tovább kell fejleszteni. Törvényi garanciák szükségesek a közszolgálat béreinek érezhető, folyamatos növelésére.

A PDSZ továbbra is követeli, hogy az oktatásnak ismét legyen önálló minisztériuma, s hogy ezen minisztérium hatáskörébe tartozzon az oktatás egésze.

15. A PDSZ nemzetközi tevékenysége

A Pedagógusok Demokratikus Szakszervezete értékválasztásában és törekvéseiben a világ szabad szakszervezeti mozgalmához tartozónak tekinti magát.

Az Oktatási Világszervezet, annak Európai Szervezete (Pan-European Structure), valamint az Európai Szakszervezeti Szövetség Oktatási Szervezetének (ETUCE) aktív tagjaként támogatjuk a nagy európai tanárszakszervezetek együttműködését, tevékenységük összehangolását, közös bizottságok alakítását, közös képzések szervezését abból a célból, hogy az Európai Unió tagországainak és a csatlakozni kívánó országok munkavállalói érdekképviselője megszerveződjön és képes legyen hatékony érdekvédelemre.

Az Educational International az alábbi – a PDSZ programjával is egybeeső – alapelveket fogalmazta meg:

A szakszervezeteknek és a szövetségeknek el kell érni, hogy:

- az oktatásban dolgozók bérei ne térjenek el az azonos képzettségűektől;
- olyan mértékű legyen a bér, amely biztosítja azt, hogy a tanárok megélhessenek belőle, ne kelljen másodállást vállalniuk;
- olyan tanár-továbbképzési rendszer jöjjön létre, amely biztosítja a tanárok tudásának naprakészségét;
- az oktatási ágazat minden szintjén jöjjön létre és működjön az érdekegyeztető mechanizmus.

A PDSZ aktív tagszervezetként kíván részt venni az egyéb EU-szintű ágazati szervezetek munkájában is.

A PDSZ elvárja a kormányzattól, hogy Uniós tagországgént tevékenységében kiemelten vegye figyelembe az uniós normák szerint működő civil szervezetek, köztük a szakszervezetek álláspontját és véleményét. Ennek elemi feltétele, hogy a kormány intézményes garanciát teremt arra, hogy a szakszervezetek részt vehessenek ezeken a tárgyalásokon, és információkat szolgáltatassanak a kormányközi EU-szintű tárgyalásaikról.

Amennyiben Magyarországon a kormányzat és a politikai elit folyamatosan munkavállaló-ellenes magatartást tanúsít, elvonva korábbi szerzett jogokat, illetve az általa nem preferált civil szervezetek működését nehezítő intézkedéseket hoz, a PDSZ az oktatás javítása érdekében fokozott figyelemmel fordul az EU illetékes fórumaihoz, szervezeteihez, ill. felhívjuk a figyelmet ezekre a Monitoring Bizottságban és oktatási albizottságaiban is. A PDSZ nemzetközi szinten is jelzi a magyar kormány elfogadhatatlan gyakorlatát, amely oktatással kapcsolatos, fontos nemzetközi csúcstalálkozókon azért tagadja meg a részvételt, mert nem akar szakszervezetekkel egy delegációban ezeken részt venni.

Az Európai Szakszervezeti Szövetség Oktatási Szövetség (ETUCE) tagjaként folyamatosan napirenden kell tartanunk, hogy e szervezet kellő hangsúlyt fektessen a bérfejlesztésre és a minőség javítását garantáló munkakörülményekre.

A Programot a PDSZ XXVIII. Kongresszusa 2024. április 13-án fogadta el.